

Enquêtes Yogyakarta

inleiding

Om erachter te komen hoe cacaoboeren in Jogjakarta werken op Java is er een vragenlijst gemaakt. De vragenlijsten zijn uitgevoerd op 3 verschillende locaties rond Gunung Kidul, een gebied ten oosten van de stad Jogjakarta.

Figuur 1 bij het rode bolletje Gunung Kidul, Jogjakarta, Indonesie. (google maps)

De vragenlijst begint met vragen over het maatschappelijk welzijn van de boeren. Het tweede deel gaat over hoe de landbouw door de boeren wordt bedreven en het laatste deel gaat over de verwerking van de cacao bonen na het oogsten. In totaal hebben 13 deelnemers de vragenlijst ingevuld. De eerste 11 deelnemers zijn lid van dezelfde boerencoöperatie, Sidodadi Farmer Group (1 t/m 11), de twaalfde en dertiende deelnemers zijn leiders van andere boerencoöperaties, Gapoktan Kumpul Makaryo (12) en Sari Mulyo boerencoöperatie (13). De eerste 11 deelnemers werden bevroegd door de stagestudenten die bij de cacaoboer verbleven, deelnemer nummer 12 en 13 zijn persoonlijk door mij ondervraagd in samenwerking met een vertaler. In de verschillende hoofdstukken worden de algemene vragen, landbouwbezigheden en aanpak na de oogst beschreven.

Algemene vragen

Alle deelnemers van de enquête komen van oorsprong van Java. Het gemiddelde aantal personen in een huishouden van de deelnemers is iets meer dan 4 en het grootste huishouden bestond uit 8 personen. De boeren families bewerken vrij kleine percelen en hebben veelal een gemixte tuin. Een deel van de vragen was bedoeld om erachter te komen of er intrinsieke motivatie is bij de deelnemers. In de antwoorden blijkt economische welzijn een grote motivatie factor is. Daarnaast boeren de meeste deelnemers omdat ze de boerderij van hun voorouders hebben geërfd en om in hun dagelijkse behoeften te voorzien.

De ondervraagde boeren geven dat zij genoeg geld verdienen om de maandelijkse kosten te kunnen betalen. Aan de andere kant geven ze aan graag een rijke cacao oogst te hebben. Dit doet vermoeden dat de boeren graag extra geld zouden verdienen. De angsten voor de ondervraagde boeren zijn vooral plagen en ziekten die zorgen voor het mislukken van de oogst. 3 van de deelnemers vertellen dat ze het werk op de boerderij echt leuk vinden en het als een hobby zien.

Alle deelnemers wonen het liefst op het platteland, zij geven aan dat ze de stad te vervuild en druk vinden. Sommige deelnemers klagen over lichte gezondheidsproblemen zoals griep, maar voelen zich over het algemeen gezond in de natuurlijke omgeving. De 11 boeren van de ondervraagde boerencoöperatie geeft aan zich zeer veilig te voelen door de opgerichte buurtwacht. Groepen die extra aandacht nodig hebben zijn voornamelijk kinderen, ouderen en vrouwen, gebrek aan onderwijs wordt genoemd als probleem voor

kinderen. Daarnaast worden scheidingen vaak aangegeven als problematisch voor vrouwen in de gemeenschap.

De meeste deelnemers zijn zich bewust van biologisch telen en duurzaamheid, de 11 boeren van Sidodadi Farmer Group geven aan zich te meer te willen richten op agroforestry. Aandacht voor het milieu komt vaak in de antwoorden terug. Ook wordt er door de deelnemers aangegeven dat zij graag meer zouden leren op het gebied van landbouw.

De uitkomst op de vraag of de deelnemers volgens een businessplan werken was niet precies wat ik ver van verwacht had. De meeste antwoorden kwamen neer op: het plan is om voedsel te maken van cacaobomen. Dit kan er op wijzen dat er mogelijk op het gebied van planning nog het een en ander gedaan kan worden. Daarnaast geven de meeste boeren aan niet gecertificeerd met internationale certificaten zoals bijvoorbeeld UTZ of fairtrade. Aan de andere kant geeft de baas van Sidodadi Farmer Group aan wel het UTZ keurmerk te hebben waardoor mogelijk toch alle boeren een certificering te hebben zonder dit zelf te weten.

Landbouwbezigheden

Volgens de boeren zijn de plantmaterialen overal verkrijgbaar en worden ze door de boeren zelf gemaakt of krijgen ze steun van het ministerie van Landbouw. De deelnemende boeren lijken last te hebben van ziekten en plagen, sommige deelnemers kunnen de ziekten en plagen nog steeds zelf beheersen. Om totale oogstverlies te voorkomen telen de deelnemers een breed scala aan cacao-soorten. De specifieke klonen die door de deelnemers werden gebruikt, worden hieronder weergegeven. Ze telen meerdere variëteiten omdat er geen superresistente soorten zijn, de strategie is om veel variëteiten te telen om veerkrachtiger te zijn. Uit de antwoorden op de vragen blijkt ook de gemiddelde leeftijd van de cacaobomen vrij hoog is, er komt naar voren dat de jongere bomen meer vruchten geven, wanneer cacao bomen ouder worden dan ongeveer 15 jaar loopt de productiviteit geleidelijk aan terug.

In de tabel staan de verschillende varianten cacao die door de deelnemers gekweekt wordt, nr 1 en 2 zouden resistentie vertonen tegen black pod disease, nr 3 en 4 tegen brown root disease en nummer 5 t/m 9 tegen Rottenfruit (schimmel)

1. MCC01	7. ICCRI 07
2. MCC02	8. KKM
3. Sulawesi 01	9. KRIYOLO
4. Sulawesi 02	10. criollo, F1
5. ICCRI 03	11. Forastero
6. ICCRI 04	

Naast cacao wordt een brede selectie van andere gewassen geteeld door de deelnemende boeren zoals weergegeven in de onderstaande tabel

Banana	Rice	Eggplant
Jackfruit	Pepper	Langsat
Rambutan	Chili	Lemongrass
Mahogany	Oranges	Longan
Sweet Potatoes	Durian	Mango
Ginger	Papaya	Mangosteen
Teak	Petai	Soursop
Galangal	Long Beans	Soybeans
Corn	Guava	Starfruit
Coconut	Cassava	Turmeric

De plant afstand van de cacao bomen varieert van 3x3 tot 4x4 wat vrij gebruikelijk is. De waterkwaliteit is volgens de deelnemers goed, voornamelijk gehaald uit waterputten. Alle deelnemers hebben latosolen, ook wel tropische rode aarde genoemd dit zijn bodems in tropische gebieden met een relatief hoog gehalte aan ijzer- en aluminiumoxiden. De latosol is volledig afhankelijk van het regenwoud om de vruchtbaarheid te behouden, omdat alle voedingsstoffen snel wegspoelen als het bos wordt gekapt en de humuslaag niet meer wordt vervangen.

Onder de deelnemers worden geen pesticiden of herbiciden gebruikt en slechts één deelnemer gebruikt kunstmest. De hoeveelheden organische mest variëren nogal maar dit heeft waarschijnlijk te maken met het aantal bomen dat een deelnemer heeft. De boeren van Sidodadi Farmer Group verbouwen cacao op hele kleine schaal, zo ongeveer op een halve hectare per deelnemer. De leider van de Sari Mulyo boerencoöperatie gaf aan dat zijn cooperatie een 100 hectare aan cacao verbouwd. De ondervraagde boeren brengen gemiddeld 4,5 uur per dag door in de tuin en lijken samen te werken met elkaar en hun familie. De meeste deelnemers werken de hele week op de boerderij en zowel mannelijke als vrouwelijke deelnemers brengen tijd door met klusjes in het huishouden, schoonmaken koken etc.

De boeren hebben moeite met het vinden van jonge werknemers in de buurt. Dit komt vooral door het gebrek aan interesse voor landbouw onder jongeren, waarschijnlijk zal de jongere generatie naar de steden verhuizen. Voor het werk dat ze hebben, kunnen ze gemakkelijk hulp vinden van anderen in hun gemeenschap.

Aanpak na de oogst

Volgens de jaarlijkse oogst van de deelnemers zijn de bomen niet zo productief, dit kan ook zijn omdat sommige deelnemers heel weinig cacao bomen hebben. Of in plaats van de oogst per jaar de oogst per week hebben opgegeven. De Sari Mulyo boerencoöperatie geeft aan 1000 kilo droge bonen per jaar te oogsten. Dit is een redelijk nette opbrengst aangezien een cacao plantage die ongeveer 700 kilo per hectare oogst rendabel genoemd wordt. Na de oogst fermenteren de meeste deelnemers samen met de boerengroep hun bonen. De gedroogde en gefermenteerde cacao lijkt waardevoller dan de natte bonen. De ondervraagde boeren verkopen de oogst lokaal omdat export erg duur zou zijn. De prijs van de bonen verschilt nogal, dat komt door het fermentatieproces en de klant die de cacao koopt. De Sidodadi Farmer Group werkt samen met Coklat Ndalem, een producent van hoogstaande chocolade producten. Deze ondernemer stelt wel is waar hogere eisen, zoals sortering en wassen van de bonen aan het product maar betaalt daar ook zeker de prijs voor zoals te zien is in onderstaande tabel.

Prijs voor natte cacaobonen verkocht aan hoofd van de boerengroep	6.000 – 8.000 IDR per KG
Gefermenteerde en gedroogde bonen verkocht aan distributeurs buiten de stad	23.000 IDR per KG
Gefermenteerde, gedroogde en gesorteerde bonen verkocht aan ondernemer (Coklat Ndalem) 40.000 – 45.000 IDR per KG	40.000 – 45.000 IDR per KG